

Czech Language News

International
Association
of Teachers
of Czech
(IATC)
Spring 2014
Number Forty
ISSN 1085-2950
czechlanguageassociation.tumblr.com

Message from the President

In January, Czech studies abroad lost a valued and much-beloved colleague in James Naughton. Known to generations of students through the quirky, appealing dialogues and pithy, no-nonsense explanations of his *Colloquial Czech* and *Colloquial Slovak* textbooks, as well as his admirably thorough and clear *Concise Grammar of Czech*, Jim was for many years Lecturer in Czech at the University of Oxford. Those of us who had the pleasure of meeting and working with him will testify that he quite remarkably combined formidable erudition and an unparalleled depth of knowledge with a deeply ingrained modesty and duty towards his students.

I did several stints as external examiner at Oxford for BA and MPhil degrees involving Czech – for those unfamiliar with the British system, the external examiner is intended to be an outside guarantor of an academic program, who wafts into town once a year to scrutinize with an eagle eye the work produced by students and pronounce on whether it is of suitable quality to grant them their degree. The rigors of the Oxford system, where just three years after first encountering the language, students sit a barrage of exams testing them on everything from the literature of various periods (medieval to modern) and translation to and from the language, made this a daunting prospect – but Jim’s unerring understanding of his students meant he always knew how to get the best from them, and his careful, patient teaching always shone through in their work.

Jim was a prodigious editor and translator, having published translations of Hrabal’s *Postřižiny*, *Městečko, kde se zastavil čas* and *Totální strachy*, stories by Berková, Brabcová and Kriseová, among others, and the work of numerous poets, and, thanks to his respected translations, was a regular discussant and participant at the Prague Writers’ Festival. Most of you will have encountered, and made use of, the selection of Czech texts of all historical periods in electronic editions offered on his website (<http://babel.mml.ox.ac.uk/naughton/index-2.html>), including his own critical writings on Czech literature, his bilingual edition of Mácha’s *Máj* and his annotated edition of Komenský’s *Labyrint světa a ráj srdce*. They have been a valuable contribution to the academic community and are listed, with typical Naughtonian modesty, as “local resources”, editor unnamed. As Jim himself would not blow his own trumpet, it now remains to those who knew him to do so and to continue to spread the word about what he gave to our field during his time.

Neil Bermel, University of Sheffield

TABLE OF CONTENTS

Feature Article: Word Phonology in Czech (A. Bičan).....	2
Feature Article: Texas Czech Legacy Project: Documenting the Dialect and Ethnocultural Heritage of Ethnic Czechs and Moravians in Texas.....	5
UčMať	9
News from Profession	15
Membership	17

Word Phonology in Czech

Aleš Bičan

Institute of the Czech Language

Academy of Sciences of the Czech Republic

The purpose of this article is to inform the readers about new phonological research which started in 2013 as a post-doc project called *Issues in the Phonology of the Word in Czech*. Supported by the Grant Agency of the Czech Republic, it is carried out by the present author at the Institute of the Czech Language of the Academy of Sciences of the Czech Republic. Its topic is an analysis of the phonological structure of the word in Modern Czech. Phonologically, a word can be on the one hand viewed as a sequence of phonemes, and on the other, as a bearer of suprasegmental (prosodic) features such as accent/stress. The goal of the project is to account for both aspects, but due to the limitations of space, I would like to focus only on the first aspect, the phonotactic structure of Czech words.

To put it briefly, phonotactics deals with combinations of phonemes and their occurrence within a certain domain. The way phonemes are combined in Czech has been little described and understood. In general, phonotactic descriptions usually rest on the assumption that the combinability of phonemes is not random, but is governed by certain rules specific either to individual languages or valid cross-linguistically. The rules have been investigated at the level of the syllable with an implicit assumption that they are not different at the level of the word. However, researchers have not only repeatedly pointed out limitations of such an approach (see e.g. Blevins 2003), but also stressed the necessity of viewing a word as a phonological unit with its unique properties. An example of a serious problem for syllable-based phonotactics is vowel harmony in Hungarian or the rhythmical rule in Slovak (the latter limiting the occurrence of long vowels in neighboring syllables in a word). Although the existing phonological descriptions of Czech do not assume that such constraints are operative in Czech, the issue has been little investigated. Still, it has been suggested by Bohumil Trnka (1966) that the distribution of vowel length in Czech is to some degree restricted. More recently, Tobias Scheer (2004) has pointed out that the distribution of the Czech short and long vowels might be regular in certain derivational processes (cf. the formation of diminutive forms of proper names such as *Lenka* → *Lěňa*, *Aleš* → *Ála* etc.). This suggests that the combinability of phonemes might have word-specific rules in Czech, too.

In comparison to the other West Slavic languages like Polish, the phonology of Czech has received little attention, particularly in the international perspective. Phonological descriptions concentrate as a rule on the system of Czech phonemes or, especially in recent years, on morphological alternations between phonemes (cf. e.g. Ziková 2008). This primary focus is understandable because what makes one language different from another is in the first place the stock of phonemes it uses to

distinguish meaning. Even if uttered by a Czech, *think* would hardly qualify as a Czech word because the sound spelled as *th* is not employed in that language.

Yet a language with approximately the same range of phonemes as Czech need not be necessarily identical to it. The languages might differ in the way their phonemes combine with each other. Or, and this is more common, languages may share some phonemes, but their combinability will be different. Both Czech and English make use of /m/ and /l/, but the combinability of these phonemes is not the same, and the languages can be distinguished just by that. Only Czech has words beginning with the combination /ml/ (cf. *mlýn*). Such words do not occur in English, and it is reasonable to assume that they are impossible there. But what about the reversed combination /lm/? Although both languages have words ending with it (cf. Czech *jilm* and English *elm*), neither has words beginning with such a combination. Yet while /lm/-initial words would be rejected straightaway as English, they (for example, *lmýn*) may be regarded as potential candidates for words in the other language. Czech allows similar combinations of a liquid plus a nasal (cf. /lň/ in *lňný*, /ln/ in *lnu*, /rm/ in *rmoutit*), and /lm/ fits this pattern, while no combination of this kind is found in English at the beginnings of words.

Now, what are the combinations allowed in Czech? As every English speaker learning Czech knows, this language is very rich in its ability to combine phonemes, particularly consonants. For example, in Standard Czech we find over 440 syllable-initial consonantal combinations and over 100 syllable-final combinations. These combinations are not structured randomly; on the contrary, the combinability of the Czech consonants is rule-governed.

It is obvious that actually attested combinations are the ones which are possible in some language, but it would be wrong to claim that the language allows only these combinations. Languages are open-ended systems, so if new words are introduced in them, new phoneme combinations emerge as well. Thus along with the description of the structure of all attested combinations, it is also necessary to determine the possibilities and limits of phoneme combinations so as to be able to predict which combinations might be allowed and which would be rejected as alien for a given language. This has been attempted for Czech in my recently published book *Phonotactics of Czech*, where I have generalized the rules of phoneme combinations within syllables in Czech and proposed a simple model upon which these rules can be stated (a kind of template behind all syllables). The model can then be used as a finite-state automaton to generate potentially possible phoneme combinations.

However, the analysis in the aforementioned book cannot by itself answer the question of what it is in the combinatorics of Czech phonemes that makes the language unique. The analysis was based on a syllable-like unit, but the syllable is only one constituent in the phonological structure of Czech. To view the whole picture, one must also look at more complex units, and the

closest one at hand is the word. After all, words are the smallest possible utterances, and syllables occur within words, not by themselves (unless, of course, they correspond to words). If we want to understand the sound structure of some language, we must also explore the conditions of co-occurrence of syllables.

Connected with this problem is the issue of allowed combinations of consonants across two syllables. Here, the combinatorial potential of Czech is even richer than in word-initial and word-final position, but this potential has yet to be satisfactorily accounted for. The analysis of the lexical corpus (see below) has shown that out of all consonantal combinations occurring in Czech lexemes, approximately 70% are found word-internally, while 25% are found word-initially and only 5% word-finally. Moreover, there are almost 900 unique word-internal consonantal combinations in Czech lexemes. Despite the high number, we may suppose that the occurrence of phonemes within these combinations is also governed by certain rules, although they will not be as limiting as they are for word-initial and word-final combinations.

Considerations of such issues have led me to start the aforementioned project, the topic of which is a phonological analysis of Czech words. To obtain the most accurate results, the analysis will be corpus-based. The project's goal is to construct two phonological corpora: a lexical corpus and a corpus of written and spoken texts. An appropriate selection of texts is currently being gathered for the latter corpus, but the first version of the lexical corpus is already finished.

The main source for the content of the lexical corpus is a list of over 800,000 lexical items recorded in the online Database of Glossaries (<<http://lexiko.ujc.cas.cz/heslare/>>). This database contains uninflected lexemes from all major dictionaries of Czech as well as lexemes from unpublished glossaries, word lists and databases. Processing of the database is very time-consuming because the entries must be transformed into phonological representation, and the whole enterprise is done by a single person. Even though phonological transcriptions can be obtained to a large extent automatically by a computer program, manual corrections are still needed. In the first year of the project, the content of the two most used dictionaries of Czech has been processed, namely *Slovník spisovné češtiny* (SSČ) and *Slovník spisovného jazyka českého* (SSJČ). The corpus currently contains as many as 185,000 items. Another bundle of approximately 90,000 lexemes from *Průruční slovník jazyka českého* and other dictionaries will be added in the first half of 2014, once they have been corrected. The corpus in its current state is available at the project's website: <<http://www.ujc.cas.cz/phword/>>, but it has limited access for the time being. However, a fully searchable preview of the phonological corpus consisting of the lexemes from SSČ is freely available at the same place.

All of the lexemes have been provided with a phonological transcription and various representations of their phonological structure. A detailed description of the corpus and its structure is available on the aforementioned web page. The data are recorded in the

comma-separated value format (.csv) which allows storing tabular data in plain-text form. The data can thus be not only accessed in various applications designed for editing .csv files, but the format is also supported by all standard spreadsheets and database management systems such as MS Excel or MS Access. These applications allow for searching and filtering data according to numerous criteria, and the corpus is designed in such a way as to facilitate these tasks. Currently, the user can look for and filter words according to 1) individual phonemes, 2) the number of phonemes, 3) the number of syllables, 4) the consonant-vowel pattern of words, and 5) distinctive features of the individual phonemes (for consonants: the place and manner of articulation and voicing; for vowels: the horizontal and vertical axis and quantity). Besides, it is possible to sort the lexemes according to the dictionaries they are recorded in.

As a supplement to these two corpora, a sub-corpus containing names of Czech municipalities and their parts has been built (15,000+ items), and the overall database is planned to be enriched with a list of names of animals and plants in 2014. The phonological structure of such words has not been described yet, and the vast majority of them are not even included in any published dictionary (though they are found in other sources, such as the records of the Czech Statistical Office or in specialized zoological and botanical publications). These words offer a treasure trove of phonological peculiarities which have been rather overlooked by the analysts. For example, Czech names of municipalities contain combinations of consonants not found in the “common” vocabulary of Czech, thus providing an additional demonstration of the richness of the combinability of Czech phonemes. Compare *Břve*, *Lštění*, *Křely*, *Rpely* or *Phov*. None of the consonantal combinations these names begin with are attested in the “common” vocabulary, yet all are perfectly Czech in their composition.

Although the lexical corpus of Czech will provide a lot of information about permissible combinations of phonemes, it will not reveal the whole picture. Many combinations are found only in inflected forms of words (cf. for example *vojské*, gen. pl. of *vojsko*, *pomst*, gen. pl. of *pomsta* or *zácp*, gen. pl. of *zácpa*). For that reason, the other phonological corpus, the corpus of written and spoken texts, will be prepared. It will consist of written and spoken Czech texts rendered in phonological transcription. Since the project is at the moment a one-man business, the range of texts will have to be limited, and can hardly match the contents of the Czech National Corpus, with its more than 1,300 million words. It is fair to say that a phonetic (N.B. not a phonological) analysis of the latter has in fact been recently attempted (Bartoň et al. 2009), but its results are unfortunately highly insufficient and even erroneous (for example, words of the structure Consonant-Consonant are said to be among the 100 most common word types, but Czech has no such words; obviously, abbreviations such as *sr.* (for *srovně*) have been included). Our corpus will be strictly phonological and manually corrected, so that the

possibility of such errors will be reduced.

For the textual corpus, I will use selected spoken texts (for example, the data from the oral corpus Dialog, <<http://ujc.dialogy.cz/>>) and several written texts of various genres (for example, the work of Karel Čapek which is in its entirety available online). The texts will be automatically transformed by a computer program into phonological transcription, but they will be manually corrected and edited. The textual corpus will also reflect the prosodic organization of Czech, because some monosyllabic words in Czech form accent groups with adjacent words (e.g. prepositions such as *nad* in *nad stolem*). All of this will of course be again very time-consuming, but the corpus is expected to be continually enlarged.

Both the lexical and textual corpora will provide a plethora of data to be interpreted and evaluated. Among other things they will allow me to effectively and easily describe the structure of words of a given number of phonemes, word-initial, word-internal and word-final combinations of consonants and their frequency, the frequency of particular phonemes and the probability of their co-occurrence, combinations of vowels standing in close proximity as well as divided by consonants, the absolute and average length of words, the number of syllables per word, the structure of syllables and the frequency of syllable types and more. Such quantitative and qualitative analyses will give us a more precise picture of the sound structure and sound quality in Czech.

Let me conclude this paper with some results of such an analysis. In the lexical corpus the most common phoneme is /o/ followed by /a/ and /i/. The most common consonant is /t/ followed by /v/ and /r/. The least common phonemes are, not unexpectedly, diphthongs /ě/ and /ä/ (as in *euro* and *auto*). These phonemes have made their way to Czech mostly through loan words. As regards phoneme classes, front vowels are more common than mid and back vowels. Stops are more common than fricatives and nasals, and alveolars are more common than labials, palatals and velars. The least common phoneme classes are diphthongs and velar consonants.

The ratio of vowels to consonants is approximately 40% of vowels vs. 60% of consonants. Syllabic /r/ and /l/ (cf. *prst* and *vlk*), which are a peculiarity of Czech, occur in 0.5% of words, and /ř/, which is even more specific to Czech, occurs only in 1.4% of words. In regards to the structure of Czech words, it can be said that the three most common patterns are CVCVCVCV, CVCVCCV and CVCCVCVCV. Here the C represents any non-syllabic phoneme, while V represents any syllabic phoneme. The average word length is nine phonemes.

Above I have mentioned that the distribution of vowel length is to some extent restricted in Czech. This has been confirmed by the lexical corpus: almost 80% of all syllabic nuclei are occupied by short vowels, while 17% of nuclei are occupied by long vowels (the rest are diphthongs and syllabic /r/ and /l/). However, the

given percentage reflects the overall occurrence. The ratio of short vowels to long vowels varies in different word positions: long vowels are more common in word-medial syllables than in word-final syllables. Also, long vowels are much less common before word-final consonantal combinations: short vowels occur in 95% of cases.

These are just a few examples to be obtained from the corpora. Although a statistical phonological analysis of Czech has already been attempted (see Těšitelová et al. 1985), the lexical corpus provides new findings—for example, the fact that word position seems to influence the occurrence of short and long vowels. It is therefore hoped that the project will advance our understanding of what makes Czech unique in its phonological structure. The results will also contribute to a comparison of the phonotactics of the world's languages, which is something that the *World Phonotactics Database* has recently attempted, but which has rather limited data for Czech.

This paper has been supported by the grant 13-15361P of the Czech Grant Agency.

On-line source:

World Phonotactics Database, <<http://phonotactics.anu.edu.au/>>.

References:

- Bartoň, T. et al. 2009. *Statistiky češtiny*. Nakladatelství Lidové noviny – Ústav Českého národního korpusu.
- Bičan, A. 2013. *Phonotactics of Czech*. Peter Lang.
- Blevins, J. 2003. “Independent nature of phonotactic constraints”. *The Syllable in Optimality Theory*, 375–403. Cambridge University Press.
- SCHEER, Scheer, T. 2004. “O samohláskové délce při derivaci v češtině”. *Čeština – univerzálie a specifikum* 5, 224–39. Nakladatelství Lidové noviny.
- Těšitelová, M. et al. 1985. *Kvantitativní charakteristiky současné češtiny*. Academia.
- Trnka, B. 1966. “The distribution of vowel length and its frequency in Czech”. *Prague Studies in Mathematical Linguistics* 1, 11–6.
- Ziková, M. 2008. *Alternace vokálů s nulou v současné češtině - laterální autosegmentální analýza*. Unpublished PhD. thesis.

4. víkendové setkání učitelů z Česka a Německa

Univerzita Karlova v Praze
Ústav jazykové a odborné přípravy
Studijní středisko Praha Krystal

21.-22.6.2014

<http://www.auccj.cz/haronogramrokuje/>

Texas Czech Legacy Project: Documenting the Dialect and Ethnocultural Heritage of Ethnic Czechs and Moravians in Texas

Lida Cope
East Carolina University

Introduction

The world's communities are losing their Indigenous and minority languages and dialects at an alarming rate (e.g. Krauss 1992; Simons & Lewis 2013). The past three decades of research in the fields of linguistics and applied linguistics have seen a surge in studies devoted to this serious issue, and more work has been done on the ground trying to document and revitalize these tongues (e.g. Mihas at al. ed. 2013; Sallabank 2013). Whether or not reversing language shift is possible depends largely on the community itself. For scholars, this means that we can do such work responsibly and ethically only if we are attentive to community members' wishes and fully understand all the obstacles and dilemmas they face that contextualize their motivations for wanting or not wanting to preserve their language (cf. Cope ed. 2012; Hinton 2002).

The situation of immigrant minority languages is different from that of their Indigenous counterparts. The sense of urgency may not be as profound, simply because these populations come from regions where their languages are inextricably linked to certain peoples within certain national boundaries; often national languages like Czech, German, Slovak, or Polish, are secure in their status and any laments about language degradation are limited to extensive borrowings from languages of global communication like English. Why, then, worry about an immigrant language variety? So what if it dies?

We worry because such language varieties develop in unique language contact situations; because they evolve and change; and because they come to reflect the history, culture, and ways of speaking that bear little resemblance to the regions in which they originated: they are unique and as they diminish and die, so does much of the historical memory of the community and its ways of day-to-day living that this language would normally transmit to later generations.

There comes a point where such language variety is no longer perceived as "correct" and "pure," which only lowers its chances of survival. Naturally, speakers are very much aware of the salient features that make their variety sound like a mixture of contributing languages. What they may not perceive with the same acuity is other phonological, morphological, and syntactic matters that excite comparative linguists because they help them understand the processes involved in diasporic language change and that delight dialectologists because they allow them to trace yet another archaic feature long-lost to the

dialect in which it originated. Where is the community's interest? I believe that it is very much aligned with that of responsible linguists: for example, the features that make a diasporic dialect special are present in the interviews we collect. Linguistic detail and content of these interviews occur in synergy, and both have an important role to play. If we create a resource allowing anyone with an interest in this particular community and dialect to access such information, we can only help strengthen the sense of ethnolinguistic belonging among community members and improve scholarly understanding of ethnolinguistic and ethnocultural characteristics of immigrant communities in both a local and comparative sense.

The focus of this paper is Texas Czech, one such unique diasporic dialect, developed through over a century and a half of contact between Northeastern Bohemian and Moravian dialects (particularly from the regions of Lachia and Valachia), and the English spoken in Texas. Specifically, I wish to describe the beginnings of the Texas Czech Legacy Project (TCLP), a language documentation and dissemination project I have been involved with since 2012. First, however, a brief socio-historical overview is in order.

Socio-historical background

Bylo to léta Páně 1893 dne 1. listopadu, když jsem se rozloučil s rodným krajem a četnou mou rodinou v milé Moravě, ve Věteřově u Kyjeva. S těžkým srdcem (a nepopírám že i s těžkou hlavou) ubíral jsem se s mojí ženou Evou a 6 dětmi ku břehům nám neznámé, haněné i chválené země Severní Ameriky. Vyjeli jsme do Hamburku a do New Yorku jsme přistáli 22. listopadu. Odřali nás každého o \$60 – (za dvoudenní pobyt) poslali nás na rozvrzané kocábce do N. Orleans. Cesta trvala 6 dní a přistáli jsme 29. listopadu v 1. hodinu po poledni hladovi všichni a děcka zvlášť... V šest hodin večer železnice nás vzala do Houstonu a přijeli jsme tam v 8 hodin ráno ... V 9 hodin ráno nás vzala Central dráha a v 1 hodinu odpoledne 1. prosince byli jsme na místě. Bryan [Texas] bylo též ještě kuřátko malinké, ač našinců již tam bylo dosti. Šháněly se renty a dobytek ...

The above excerpt from *Z Paměti Martina Hlavinky st. East Bernard, Texas* published in *Nový Domov*¹ (Dec. 17, 1931) is one of the many autobiographical accounts, journals, memoirs, letters and Czech-language newspapers that can be found carefully preserved by Texans, for whom the attachment to their heritage and culture is an integral part of who they are. Many tell a story of difficult partings with the homeland, less than human conditions on the ships, first impressions, first attempts at new beginnings in America, as well as their proud accomplishments. Such first-hand accounts are not only priceless for the people who have preserved them (and hence should be carefully digitized to last); they have informed and will continue to inform research exploring motivations and experiences of early Czech and Moravian immigrants coming to America (e.g. Chada 1981; Hewitt 1979; Hannan 1996; Kučera 1989; Machann & Mendl 1983).

The speech of ethnic Czech Moravians in Texas dates back to the 1850s, the period that marks the beginning of the so-called district chain migration (Hewitt 1979) from Austria (later Austro-Hungary), as word spread and more and more peasant families from one village after another decided to seek a better economic life in the black lands of Texas. The earliest Czech settlement in Texas was built in Fayette County, the cradle of Czech immigration, around 1856 (Svrcek ed. 1974). The first documented school, in Wesley, Washington County, opened its doors in 1871.

The major influx of immigration took place between the 1870s and 1920s, with about 90% of this population coming from the Lanškroun region in North Eastern Bohemia, and the areas of Vsetín, Zádveřice and Frenštát pod Radhoštěm in Moravia (Hejl 1983 in Gallup 1998). Having studied tombstone inscriptions in Texas Czech communities, Janak (1985) estimates that over 80% of the Czech immigration to Texas came from the Lachian (40.8%) and Valachian (40.2%) regions of Moravia; these strong Moravian roots distinguish Czech settlements in Texas from other historically Czech communities in the United States. Between the 1920s and 1940s, numbers of immigrants from Europe continued to drop, largely as a result of the 1921 U.S law (in effect through 1965), which imposed strict quotas on immigration. The post World-War-Two period coincides with the end of intergenerational transmission of Czech in Texas Czech communities, inevitably turning the Texas Czech dialect onto a path of gradual language death (e.g. Cope 2006; Eckert 1993; Hannan 1996).

Today, Texans of this descent are proud to affirm their Czechness, though rather symbolically, through means other than language. Words and phrases remain part of their vocabulary and find their way to billboards, event advertisements, T-shirts, baseball caps, bumper stickers, and other such merchandise associated with numerous ethnic festivals, church picnics, and dances to the tunes played by Texas Czech bands (cf. Dutkova-Cope 2000, 2003, 2005; Cope 2006). Determining how many Czechs still are in Texas is a problematic task, starting with early Census data based on various self- and other-designations of incoming immigrants as Austrian, Slavic, Bohemian, German, or Moravian. The 2000 Census records 187,729 Texans of “Czech” or “Czechoslovakian” ancestry, and the 2010 Census records a total of 136,447 persons of “Czech” (110,299) and “Czechoslovak” heritage (26,148) in Texas. These numbers fall within the cautious current estimate of 150,000-225,000 ethnic Czechs and Moravians in Texas that scholars can agree upon.

In addition to the literature documenting the history of Czech Moravians in Texas, there are a few studies that offer a linguistic description of Texas Czech and its historical dialectal features (Cope 2008; Dutkova-Cope 2001ab; Dutkova 1998; Eckert & Hannan 2009; Eckert 1993, 2007; Hannan 2003; Kučera 1989; Kutac 1967;

Mendl 1979; Perkowski 1979; Smith 2001). As noted earlier, present-day Texas Czech is a blend of archaic Northeastern Moravian and (to a lesser degree) North Eastern Bohemian dialects, and standard (‘school’) Czechⁱⁱ, heavily influenced by over a century and a half of contact with the English spoken in Texas. As a result, Texas Czech bears little resemblance to European Czech. In the 2010 Census, 8,748 Texans claimed to be Czech speakers. The dialect’s decline, documented on a smaller scale in a most recent survey of 145 Texas Czechs, suggests that 79 out of 107 people born before 1945 and only nine out of 38 people born after 1945 feel they speak Czech well or moderately well (Cope 2012).

Texas Czech Legacy Project

While the Texas Czech vernacular has continued to dissipate over the years, there has been a steady interest in the history, culture, ethnicity and language within Texas Czech communities (visit, for example, the Texas Czech Heritage and Cultural Center in La Grange). Many activists within Texas Czech organizations continue to acknowledge the importance of ethnic language preservation but lack the tools and resources to design and implement any sort of a language documentation project. They also realize that no matter how proud of their ethnic heritage, people generally find little time in their busy lives to worry about where their ancestral language has gone. Yet, when prompted to think about what the language means to them, most people express regret for not having an opportunity to learn it and would be interested in brushing up on it and learning more today (cf. Cope 2006, 2012). The Texas Czech Legacy Project is intended for them – for all interested community members – as well as researchers and students wishing to study this unique dialect. While we cannot reverse language shift, we can document the life of this dialect – and of the community, preserving the voices of Texas Czech speakers for generations to come. The response to our efforts from such organizations as the Texas Czech Heritage and Cultural Center (TCHCC), Czech Ex-Students Association of Texas (CESAT), Czech Educational Foundation of Texas (CEFT), and the Czech Heritage Society of Texas (CHST) has been very encouraging.

In spring 2012, I followed up on the first plans to build an archive of Texas Czech (Tomecek 2008), established collaboration with the Department of Slavic and Eurasian Studies (DSES) at the University of Texas at Austin (UTA) that currently houses the Project, wrote our first grant applicationsⁱⁱⁱ, and designed, with helpful assistance of UTA technicians and students as well as my own graduate students at East Carolina University, the demonstration website of the Texas Czech Legacy Project (TCLP).

The TCLP aims to offer comprehensive information about the language and culture of Texas Czechs. Our first and most ambitious undertaking is the Texas Czech

Dialect Archive (TCDA), the user interface and database with audio recordings of interviews conducted with ethnic Czechs and Czech Moravians in Texas since the 1970s through the present.^{iv} We have found our inspiration in the successful Texas German Dialect Project at UTA led by Hans Boas, which, in turn, motivated John Tomecek, a student of Boas and graduate of UTA, to begin documenting the language of Texas Czechs and call for establishing an archive to preserve this unique immigrant dialect in the early 2000s. The steps in building the project and its archive taken thus far are chronicled under News & Updates on the TCLP website.

Our mission is to create a community resource for Texas Czechs – a legacy archive that offers more than linguistic information (cf. Holton, 2012) – as well as a scholarly resource for anyone interested in studying the community's language, culture, and history. The archive will be a central repository for irreplaceable oral histories, spoken in the Texas Czech dialect, reflecting the change in the historically Czech Moravian communities of Texas from the early 20th century to the present. The Project is dedicated to Svatava Pírková Jakobson, who began documenting the rich history of Czech Moravian communities in East Central Texas by collecting folkloric, linguistic, and musical materials while teaching at UTA (1967-1978) and in the early 1980s. Working through her archives at the Briscoe Center for American History at UTA and the Texas Czech Heritage and Cultural Center & Library in La Grange, Texas is an important part of this Project. In addition to such documentation through oral histories and various cultural artifacts collected from Texas Czechs, we want our Project to aid in any educational efforts acknowledging the Texas-grown variety of the Czech language as a resource in language learning by Czech heritage speakers in Texas, inspire more attention to the fast-disappearing dialect of Texas Czechs in research both in the United States and the Czech Republic, and nurture concrete collaborative projects between activists in Texas Czech organizations, local educators enthusiastic about bringing the community legacy into the classroom, and scholars in the United States and in the Czech Republic.

Three principle sources of Texas Czech speech data, spanning the 1970s to the early 2000s, will be gradually processed and added to the Texas Czech Dialect Archive: (1) John Tomecek's 2007-2009 Archive of 150 hours of digitally recorded interviews; (2) Lida Cope's 1997 Archive of 327 audiocassette recordings with sociolinguistic interviews and language tasks; and (3) Svatava Pírková Jakobson's Archive from the 1970s and 1980s of which 189 audiocassette recordings have been digitized by LAITS (and more work is in progress). The remaining recordings and other artifacts are held at the Briscoe Center for American History in Austin and at the TCHCC in La Grange, waiting to be organized, identified, and processed. Most recently, we were fortunate

to gain access to several recordings with Texas Czechs from 1986, prepared by Karel Kučera of Charles University. While working on the databases, I have continued to conduct interviews during my trips to Austin and surrounding areas. I hope that our work will attract other scholars and students from around the state to get involved with the project and this fieldwork.

Ultimately, the TCLP will offer a web-accessible and searchable corpus of audio and textual materials in and about Texas Czech. The holdings of the Texas Czech Dialect Archive will include audio recordings of interviews, cultural events, and Texas Czech music. With time, the diachronic speech collection will be complemented by a visual archive to include print (e.g. Czech-language newspapers such as *Svoboda* and *Našinec*), photographs (including a collection of Texas Czech tombstone inscriptions^v), personal photos, autobiographies, songbooks and diaries as we are able to borrow and scan them to be digitized and made available on the TCLP website. A multi-media resource, the TCLP will be a site to visit for reflection, interdisciplinary research in Czech and Slavic linguistics, dialectology, areas of theoretical and applied linguistics, anthropology, cultural studies, history, geography, and folklore, educational activities for school children and college students, and genealogical work.

Processing of audio recordings is a time-consuming task that requires native-like proficiency in Czech and English and training in transcription and translation using the ELAN software. On average, it takes 60 hours to process one hour of interview. First, each digitized audio recording needs to be edited into smaller segments (approx. 2-10 minutes) based on the topics that are being discussed. Second, each edited file is transcribed and translated using the TCLP Transcription and Translation Guide.^{vi} Transcriptions and translations are reviewed for accuracy. Next, the audio data are aligned with the transcription and translation text files, and saved in the html format for web-delivery. Each recording is accompanied by metadata for each speaker, some of which will remain private and some of which will help users narrow down their search for pertinent information. For example, one will be able to search by topics (Czech in school, farming and picking cotton, etc.), specific linguistic features, and various facts (such as gender, location, year of birth, and/or languages used as a child). Currently, we are in the process of designing and filling all these categories in the Texas Czech collection in DASE^{vii} from which users will be able to retrieve information by specifying their search criteria on our website. Design of our permanent home is in progress and so is the giant task of transcribing and inputting the data.

In spring 2014, we have been fortunate to involve Czech university students in transcribing interviews (using the same transcription software) from several speakers as part of a course (*seminář*) on Texas Czech,

led by Dr. Robert Dittmann at Charles University in Prague. While transcribing TCLP segments, students will learn about the features of Texas Czech and prepare a paper analyzing “their” speaker’s language. One of Svatava Pirková Jakobson’s recording of two adult speakers from 1983 and another from Karel Kučera from 1986 will be also transcribed and used to trace diachronic change across available language samples. In addition to our current project at Charles University, scholars from Masaryk University in Brno, the Institute of the Czech National Corpus of Charles University in Prague, Anglo-American University, and the Institute of Formal and Applied Linguistics (UFAL) in Prague have expressed interest in collaborative projects. We invite anyone interested in our project – for research, involvement with transcription and data processing work, or for pleasure – to visit our website and contact us at texasczechproject@gmail.com.

Works cited:

- Chada, J. (1981). *The Czechs in the United States*. Czechoslovak Society of Arts and Sciences (SVU) Press.
- Cope, L. (2006). Discontinued intergenerational transmission of Czech in Texas: ‘Hindsight is better than foresight’. *Southern Journal of Linguistics*, 30(2), 1-49.
- Cope, L. (Ed.). (2012). *Applied linguistics needed: cross-disciplinary teamwork in endangered language contexts*. Routledge/Taylor & Francis.
- Cope, L. (2008). Written code-switching and ethnolinguistic identities of a Czech Texan. In C. Cravens, M. Fidler, M., S. S. Kresin (Eds.), *Between texts, languages, and cultures: a festschrift for Michael Henry Heim* (pp. 1-14). Slavica Publishers.
- Dutkova-Cope, L. (2003). Texas Czech ethnic identity: “So how Czech are you, really?” *Slavic and East European Journal*, 47(4), 648-76.
- Dutkova-Cope, L. (2001a). Texas Czech: The language of Texans who say they speak ‘a different type of Czech.’ *Southwest Journal of Linguistics*, 20(1), 29-69.
- Dutkova-Cope, L. (2001b). The language of Czech Moravians in Texas: “Do you know what ‘párknu káru u hauza’ means?” *Southwest Journal of Linguistics*, 20(2), 51-84.
- Dutkova-Cope, L. (2000). Texas Czech folk music and ethnic identity. *Pragmatics*, 10(1), 7-37.
- Dutkova, L. (1998). *Texas Czech: an ethnolinguistic study*. Unpublished doctoral dissertation. University of Arizona at Austin.
- Eckert, E. (2007). *Stones on the prairie: acculturation in America*. Bloomington, IN: Slavica Publishers.
- Eckert, E., & Hannan K. (2009). Vernacular writing and a sociolinguistic change in the Texas Czech community. *Journal of Slavic Linguistics*, 17(1-2), 87-161.
- Eckert, E. (1993). “Language change: the testimony of Czech tombstone inscriptions in Praha, Texas.” In E. Eckert (Ed.), *Varieties of Czech. Studies in Czech sociolinguistics*. Atlanta, GA: Rodopi.
- Gallup, S. (1998). *Journeys into Czech-Moravian Texas*. College Station, TX: Texas A&M University Press.
- Hannan, K. (2003). Reflections on assimilation and language death in Czech-Moravian Texas. *Kosmas: The Czechoslovak and Central European Journal*, 16(2), 110-32.
- Hannan, K. (1996). Ethnic identity among the Czechs and Moravians of Texas. *Journal of American Ethnic History*, 15(4), 3-31.
- Hewitt, W. P. (1979). Czech Texas immigration and community, 1850-1920. In C. Machann (Ed.), *The Czechs in Texas: a symposium* (pp. 44-52). College Station, TX: Texas A&M University Press.
- Hinton, L. (2002). Commentary: Internal and external language advocacy. *Journal of Linguistic Anthropology*, 12(2), 150-6.
- Holton, G. (2012). Language archives: They’re not just for linguists any more. In F. Seifart, G. Haig, N. P. Himmelmann, D. Jung, A. Margetts, P. Trilsbeek (Eds.), *Potentials of language documentation: methods, analyses, and utilization. Language Documentation & Conservation (special publication)*, 3, 105-10.
- Janak, R. (1985). *Geographic origin of Czech Texans*. Hallettsville, TX: Old Homestead Publishing Company.
- Kučera, K. (1989). *Český jazyk v USA (The Czech language in the U.S.A.)* Prague: Charles University.
- Kutac, M. M. (1967). *English loanwords in the Czech literary language of Texas*. Master’s thesis. University of Texas at Austin.
- Krauss, M. (1992). The world’s languages in crisis. *Language*, 68(1), 4-13.
- Machann, C., & Mendl, J. W. (1983). *Krásná Amerika: a study of the Texas Czechs, 1851-1939*. Austin, TX: Eakin Press.
- Mendl, J. (1979). Moravian dialects in Texas. In C. Machann (Ed.), *The Czechs in Texas: a symposium* (pp. 128-141). College Station, TX: Texas A&M University Press.
- Mihas, E., Perley, B., Rei-Doval, G., Wheatley, K. (Eds.) (2013). *Responses to language endangerment. In honor of Mickey Noonan*. John Benjamins Publishing Company.
- Perkowski, J. (1979). Some notes on literary texts in Texas Czech. In C. Machann (Ed.), *The Czechs in Texas: a symposium* (pp. 63-69). College Station, TX: Texas A&M University Press.
- Sallabank, J. (2013). *Attitudes to endangered languages. Identities and policies*. Cambridge University Press.
- Simons, G., & Lewis, M. P. (2013). The world’s languages in crisis: A 20-year update. In E. Mihas, B. Perley, G. Rei-Doval, K. Wheatley (Eds.), *Responses to language endangerment. In honor of Mickey Noonan* (pp. 3-19). John Benjamins.
- Smith, C. S. (2001). Texas Czech: A study in language death. *Kosmas: The Czechoslovak and Central European Journal*, 14(2), 65-79.
- Svrcek, V. A. (Ed.). (1974). *A history of the Czech-Moravian Catholic communities of Texas*. Waco, TX: Texian Press.
- Tomecek, J. (2008). The Texas Czech dialect project. *Kosmas: Czechoslovak and Central European Journal* 21(2), 101-107.
- U.S. Census Bureau (2010). *Language use*. [Detailed Tables. Table 1. Detailed languages spoken at home and ability to speak English for the population 5 years and over for the United States: 2006-2008] Retrieved from <http://www.census.gov/hhes/socdemo/language/>

ⁱ Courtesy of Mr. George Hlavinka of East Bernard, Texas

ⁱⁱ See Eckert and Hannan (2009) and Eckert (2007) on the leveling of source dialect features and idiosyncratic development of the so-called “Texas Czech Standard”.

ⁱⁱⁱ The current stage in the project’s development has been funded by a media grant awarded to our team by Humanities Texas (OSP 201300773) and through the generous support of the DSES’s endowment for Czech studies at UTA.

^{iv} Lida Cope of East Carolina University is the project’s director. Mark Hopkins, a lecturer of Czech at UTA, is our chief transcriber and on-site project coordinator; and Ryan Miller, a software developer at UTA, is our chief web designer; John Tomecek, who initiated first efforts to begin this project in the early 2000s, serves as the project’s consultant. Professors Mary Neuburger, Chair of DSES at UTA and Hans Boas, Director of the Texas German Dialect Project at UTA, serve as the project’s advisors. We are thankful to DSES/the endowment for Czech studies, and specifically to Mary Neuburger, for the expressed commitment to TCLP, and to Hans Boas for his support and valuable advice.

^v Courtesy of Professor Eva Eckert of the Anglo American University in Prague, Czech Republic & Connecticut College

^{vi} I wish to thank to the following scholars who have offered their feedback and advice as we have prepared (and continue revising) our transcription guide: Hans Boas (Texas German Dialect Project, UTA), Eva Eckert (Anglo-American University, Prague), Marie Kopřivová and Martina Waclawicová (The Institute of the Czech National Corpus, Prague), Nino Peterek (The Institute of Formal and Applied Linguistics, Prague), and Milena Šipková (The Institute of the Czech Language of the Academy of Sciences, Brno).

^{vii} The Digital Archive Services database (DASe) currently serves as the permanent database for all our recordings that any TCLP user will be able to access by searching the TCLP website. It has been designed and maintained by the Liberal Arts Instructional Services at UTA.

UČEBNÍ MATERIÁLY (UčMat), číslo 4

Kateřina Šichová
Universität Regensburg

Rubrika UČEBNÍ MATERIÁLY vychází v časopise *Czech Language News* od podzimního čísla 2012. Publikujeme zde krátké zprávy o nových, ale i starších publikacích, které jsou na trhu k dispozici a s nimiž byste Vy, učitelé nebo autoři, chtěli své kolegy seznámit. Rádi bychom v rubrice upozorňovali nejen na klasické učebnice, ale i na doplňkové materiály nejrůznějšího charakteru, které jsou např. volně dostupné na internetu nebo které lze získat u nejrůznějších institucí, podporujících často jejich vznik. Starší čísla rubriky UčMat jsou ke stažení na stránkách časopisu <http://czechlanguageassociation.tumblr.com/#25448992896>.

Poznámka redakce: Nakladatelství a autoři mohou zasílat své publikace na adresu Kateřina Šichová, Bohemicum, Universitaet Regensburg, 93040 Regensburg, Deutschland/ Germany, e-mail: [katerina.sichova\[at\]sprachlit.uni-r.de](mailto:katerina.sichova[at]sprachlit.uni-r.de). V rubrice uveřejňujeme seznam publikací, které jsou k dispozici jako recenzní výstisky. Zájemci o recenzní výstisk se mohou obracet na tutéž adresu.

Pokyny pro autory: Redakce CzLN rubriky UčMat žádá autory, aby své příspěvky posílali e-mailem na adresu [katerina.sichova\[at\]sprachlit.uni-r.de](mailto:katerina.sichova[at]sprachlit.uni-r.de). Text o rozsahu min. 1 a max. 3 strany (MS Word, Times New Roman 12, řádkování 1,5) by měl obsahovat i jméno a pracoviště/ pracovní zařazení a pro rubriku relevantní publikace autora. O zveřejnění recenze rozhodne redakce. Příspěvky do rubriky UčMat jsou výhradně v českém jazyce.

Knihy došlé redakci:

- Marie Kestřánková/Gabriela Šnidaufová/Kateřina Kopicová: **Čeština pro cizince, úroveň B1 (učebnice a cvičebnice)**. Computer Press, 2010 (Radana Dielmannová)
- Adaptovaná česká próza (adaptovala Lída Holá): *Povídky malostranské*. Akropolis, 2012.
- Adaptovaná česká próza (adaptovala Lída Holá): *Staré pověsti české a moravské*. Akropolis, 2012.
- Adaptovaná četba: *Alenka v říši divů* (adaptovala Petra Sůvová). Sova Libris, 2010.
- Dobiáš, Dalibor: *Mluvme český. Let's Speak Czech. Konverzace, čítanka, gramatika*. Fragment, 2010.
- Holá, Lída: *Česká gramatika v kostce. Tschechische Grammatik auf einen Blick*. Akropolis, 2006.
- Holá, Lída/Bořilová, Pavla: *Čeština expres 3*. Akropolis, 2014.
- Malá, Zdena: *Hry a aktivity pro výuku češtiny pro cizince*. Ligua Ludus, 2009.

- Pohádky na cesty. *Märchen für unterwegs*. (ed. Petra Pazderová, Pirna, 2011).
- Nekovářová, Alena: *Čeština pro život 2. Czech for Life 2. Tschechisch fürs Leben 2*. Akropolis, 2012.
- Škodová, Svatava: *DOMINO. Český jazyk pro malé cizince 1 (učebnice a pracovní sešit + metodická příručka)*. Wolters Kluwer, 2010.
- Škodová, Svatava: *DOMINO. Český jazyk pro malé cizince 2 (učebnice a pracovní sešit + metodická příručka)*. Wolters Kluwer, 2012.

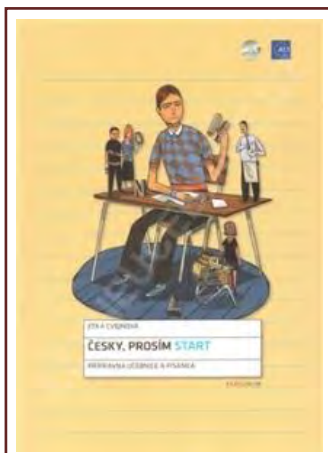
Série učebnic: Jitka Cvejnová: Česky, prosím. Praha: Karolinum, 2011/2008/2012. Cílový uživatel učebnic

Z plánované pětidílné série učebnic řady *Česky, prosím* autorky Jitky Cvejnové vyšly zatím tři díly: *Česky, prosím Start*, jakýsi předstupeň nejnižší úrovně A1 podle Společného evropského referenčního rámce pro jazyky (dále jen SERR) a označovaný autorkou jako A0, dále *Česky, prosím I* odpovídající úrovni A1 podle SERR a *Česky, prosím II* odpovídající úrovni A2 podle SERR. Původním záměrem této řady učebnic bylo věnovat se pouze čtyřem úrovním podle SERR: A1, A2, B1 a B2. Nakonec došlo na žádost nakladatelství o rozšíření řady na pět dílů. Další, nový díl – *Česky, prosím Start* – je určen těm, kteří

nemají zkušenosti s výukou jazyků či s výukou vůbec nebo se potýkají s různými poruchami učení.

Charakteristika jednotlivých dílů řady učebnic *Česky, prosím (Start, I a II)*

Učebnice *Česky, prosím Start* a *Česky, prosím I* mohou v současné době dobře sloužit také jako přípravný podklad ke zkoušce z češtiny pro trvalý pobyt nejen samotným studentům (jako materiál k dalšímu procvičování vhodně doplňující vzorová cvičení na stránkách www.cestina-pro-cizince.cz, ovšem zadaná a kontrolovaná vyučujícím), ale i pedagogům – ti ji upotřebí jako základní či doplňkovou pomůcku pro přípravu ke zkoušce pro trvalý pobyt či ke zkoušce A1. Učebnice *Česky, prosím II* (úroveň A2 podle SERR) navazuje na učebnici *Česky, prosím I*, rozvíjí do hloubky některá témata, která se objevila v učebnici *Česky, prosím I*, je tedy vhodným materiálem k upevnění již nabytých znalostí a k jejich nenásilnému rozšiřování a prohlubování. Seznamuje studenty také s tématy novými.

Při koncipování učebnice *Česky, prosím II* využívala autorka nejen popis úrovně A2 podle SERR, ale slovní zásobu korigovala údaji z Českého národního korpusu. U gramatiky, především v oblasti mluvené češtiny, se pak autorka opírala o *Mluvnici současné češtiny* Václava Cvrčka, který při psaní této příručky vycházel ze současných autentických materiálů shromážděných v Českém národním korpusu. Jazyková podoba tedy nepracuje pouze se subjektivním jazykovým povědomím autorky, ale snaží se o objektivní prezentaci současné podoby češtiny, tedy o to, aby se student seznamoval s živým jazykem. Učebnice neprezentuje a nepreferuje ani nářeční, ani knižní podobu češtiny, ale živý, současný jazyk. Užítí moderně pojatého jazyka podle mého názoru vychází z bohaté zkušenosti autorky s prací se studenty z nejrůznějších zemí a s nejrůznějším sociálním i vzdělanostním pozadím.

Cíl a podoba materiálů

Učebnice nejsou určeny k samostudiu, jsou totiž psány pouze v češtině. Předpokládají také, že s nimi bude pracovat poučený vyučující – obsahují sice základní gramatické tabulky, které mají studentům poskytnout přehledné shrnutí jednotlivých probíraných jevů, ovšem tyto tabulky nejsou doplněny žádným výkladem, který by vyučujícímu poskytl podporu. Materiál jednotlivých učebnic se skládá ze dvou částí: učebnice a pracovního sešitu.

Učebnice, pro studenta základní materiál, je v každé lekci členěna na čtyři, respektive pět oddílů A, B, C, D a v *Česky, prosím I a II* následuje za každou lekcí ještě kontrolní test. Oddíly A, B a C prezentují, rozvíjejí a procvičují jazykové obsahy. Oddíl D obsahuje zajímavosti z českého jazyka či české realie. Pevná a opakující se struktura podle mého názoru přispívá ke snadnější práci vyučujícího s textem, velmi rychle najde příslušný potřebný oddíl – výkladový či upevňující, ale je vhodná i pro studenty, kteří se v materiálu lépe a jistěji orientují. Přestože lekce mají jednotnou strukturu, v rámci jednotlivých oddílů se autorka naopak snaží učebnicový stereotyp porušovat – nesetkáme se tu s klasickým modelem rozhovor/článek, slovní zásoba, gramatika, cvičení, zábavná cvičení. Student ani vyučující

nemá v jednotlivých lekcích pocit jednotvárnosti – někdy začíná lekce rozhovorem, jindy ukázkou inzerátu, prezentací slovní zásoby pomocí obrázků, gramatickou tabulkou apod.

Velkým kladem všech materiálů *Česky, prosím* je pak variantnost aktivit na jedno téma – materiál se tak stává obecnou inspirací pro vyučující, tedy nejen pro ty, kteří pracují se studenty nižších úrovní. Různorodost aktivit nabízí vyučujícím námět, jak pracovat s autentickým materiálem v jakékoli ze svých hodin češtiny pro cizince. Je totiž vidět, že i u velmi nízkých úrovní A1 či A2, kde je relativně omezená možnost témat, slovní

zásoby, gramatických struktur, lze vést výuku způsobem zábavným pro studenta i vyučujícího. V mnoha aktivitách je student nucen pracovat s tím samým tématem, s tou samou slovní zásobou, s tou samou gramatikou. Dochází tak k nenásilnému upevňování nového jevu v přirozených a různorodých aktivitách.

Náhodně jsem vybrala aktivity z jedné lekce: student poslouchá dialogy, vyslovuje obtížné hlásky nebo slovní spojení, opakuje jednotlivé fráze z dialogů, přehrává dialogy, seznamuje se s gramatickými tabulkami, vyplňuje doplňovací cvičení – drily, provádí transformační cvičení, odpovídá na otázky, tvoří otázky samostatně, poslouchá text a snaží se mu porozumět, zaškrtává při poslechu to, co slyší (ať to jsou jednotlivé hlásky, či klíčová slova), doplňuje informace do textu podle poslechu či podle textu, podle smyslu, spojuje informace, které k sobě patří, vybírá z možností a jednotlivé položky buď řadí nebo doplňuje do textu, čte text s porozuměním, píše podle osnovy nebo podle vzoru, vyplňuje křížovky, luští osmisměrky.

Pracovní sešit doplňuje a rozšiřuje možnosti práce s učebnicí. V učebnici *Česky, prosím Start* je součástí učebnice jako její druhý, samostatný oddíl. Obsahuje totiž písanku, ve které si studenti mohou krok po kroku osvojit nové české psací písmo Comenia Script. Na rozdíl od učebnic jsou pracovní sešity k učebnicím *Česky, prosím I a II* určeny i k samostatné práci studenta, obsahují totiž klíč ke všem cvičením v pracovním sešitě

obsaženým. Student si tak může sám zkontrolovat, zda cvičení provedl správně, chyby pak má možnost zkonzultovat s vyučujícím.

Řada *Česky, prosím* zatím nedisponuje metodickou příručkou pro vyučující. Ti musejí být sami dostatečně zkušení, aby – jak už bylo zmíněno – byli schopni jednak poskytnout příslušný výklad, jednak pracovat adekvátně s učebnicí i pracovním sešitem, a v neposlední řadě musejí být schopni používat metajazyk odpovídající dané úrovni. U učebnic *Česky, prosím Start* a *Česky, prosím I* se mohou vyučující inspirovat například v *Manuálu pro učitele českého jazyka pro cizince bez znalosti latiniky*, který je ke stažení na www.varianty.cz.

Velice kvalitní jsou nahrávky na CD, a to jak z hlediska zvuku, tak z hlediska přirozenosti. Mluvíci jsou profesionálové, což není vždy u nahrávek učebnic češtiny pro cizince pravidlem. CD tak představuje určitě jednu z kvalitnějších poslechové nahrávek, které jsou v současné době studentům češtiny pro cizince k dispozici. Nahrávky slouží jednak jako prezentace dialogu, tj. přirozené komunikace mezi mluvčími, takže se studenti seznamují s různými typy intonací a důrazů. Jednak slouží k nácviku nižších jednotek, hlásek, jejich výslovnosti. Speciálně učebnice *Česky, prosím Start* pomáhá studentům při propojování zvukové a grafické podoby jazyka.

Co vyučující na řadě *Česky, prosím* ocení?

U učebnice *Česky, prosím Start* považují za velmi dobrý výběr slovní zásoby, frází i gramatiky. Jedná se o začátečnickou úroveň, což autorka zohlednila, nepřetěžuje studenty početnou slovní zásobou ani obtížnou, vyčerpávajícím způsobem podanou gramatikou.

K dalším kladům této učebnice patří velký důraz na práci s výslovností a psaním. Materiál tohoto typu na trhu učebnic chyběl a mohou ho s úspěchem využívat nejen vyučující studentů začátečnicků, ale například i rusky mluvících studentů, kteří mají často s výslovností potíže, výběrově se dají použít poslechové cvičení tedy i u poměrně pokročilých studentů. A vyučující mohou využít nejen nahrávky, ale i způsob práce s výslovností a s poslechem, tedy jednotlivé aktivity.

V písance využila autorka na rozdíl od chronologicky dříve napsaného dílu *Česky, prosím I* nové písmo Radany Lencové *Comenius Script*. Jde o nový, pro studenty jednodušší způsob psaní, se kterým se budou pravděpodobně setkávat častěji než s klasickým psacím písmem. Písanku mohou využít například i vyučující pracující s dětmi. Písanka je totiž přímo vytvořena pro cizince.

S čím by měli vyučující u řady *Česky, prosím* počítat?

Grafická úprava u učebnice někdy není pro uživatele zcela přátelská – u dialogů je třeba upozornit studenty na to, kde dialog začíná a kde končí. Problematické jsou

někdy i gramatické tabulky, šetření místem není vždy ku prospěchu věci – ne vždy jsou jevy prezentovány zleva doprava a zeshora dolů. Také vynechaná místa, která mají znamenat stejný tvar, budí dojem, že tam žádný tvar není. Obrázky v učebnici nejsou vždy funkčně využity, ale slouží pouze jako ilustrativní doplněk, proto je třeba, aby vyučující doplnil hodiny vlastním autentickým obrazovým materiálem.

Práci s formálním a neformálním jazykem je v této řadě učebnic věnován dostatečný prostor. Někdy ale není důsledně na první místo, tedy jako forma základní, neutrální, kladen formální způsob komunikace, což by se v učebnicích na těchto úrovních podle mého názoru zcela jistě mělo. Slovní zásoba, ač současná a frekventovaná, je v některých lekcích speciálně na úrovni A1 předimenzovaná, je třeba ubrat slovíček nebo lekci rozložit do více hodin.

Učebnice *Česky, prosím I* je sice určena i studentům, kteří neplánují další studium češtiny, ale chtějí se v českém prostředí základně orientovat, poradit si v základních životních situacích, ovšem v některých lekcích je pro studenty, především Neslovany příliš mnoho nových slov, která mohou odvést pozornost například od probíraného gramatického jevu.

Učebnici *Česky, prosím II* využijí ti, kteří si chtějí své znalosti češtiny prohloubit a kteří plánují svůj další život s češtinou. První polovina učebnice odpovídá podle mne úrovni A2 podle SERR, druhá polovina se mi zdá obtížnější, slovní zásoba komplikovanější a gramatika někdy příliš složitá a zahrnující ne zcela frekventované či ustálené jevy.

Závěrečné shrnutí

I přes některé mé výhrady patří řada učebnic *Česky, prosím* k velmi kvalitním materiálům. Velkou výhodou je návaznost materiálů, autentické a přirozené dialogy, spousta různorodých aktivit a cvičení a kvalitní CD. Mohu ji studentům a vyučujícím doporučit, pokud se pro ni nerozhodnou jako pro hlavní studijní materiál, pak jistě jako materiál poskytující kvalitní a obsáhlý zdroj doplňujících cvičení a aktivit.

Markéta Slezáková

Mgr. Markéta Slezáková je doktorandka programu Teorie vzdělávání v bohemistice. Pracuje jako lektorka. Vyučuje české rodilé mluvčí i mluvčí s odlišným mateřským jazykem pro Českou televizi, Ústav jazykové a odborné přípravy Univerzity Karlovy, Metu, Centrum pro integraci cizinců. Vede i kurzy pro pedagogy českých základních, středních i vysokých škol.

Monika Čekalová: Read & Learn Czech Vol. 1/ Watch & Learn Czech Vol. 1. Praha: Linguafilm, 2008, 96 stran + DVD.

Kombinace učebnic a audiovizuálních médií jsou v oblasti velkých jazyků dnes již běžné. V češtině je

bohužel takový učební materiál zatím stále ještě raritou. O to víc mě potěšilo, když jsem asi před rokem po delších rešerších narazila na webové stránky vydavatelství Linguafilm a výše uvedený multimediální balíček, který se skládá z jednoho DVD s krátkými filmovými sekvencemi a z doprovodné učebnice.

Na DVD o celkové délce 55 minut nalezneme dvanáct krátkých, tří až čtyřminutových filmových sekvencí, které obsahují převážně scény z každodenního života. Autorka nazvala jednotlivé sekvence následovně: *Internetová kavárna, Hotel, Bowling a šipky, Čistírna, Motorčky, Lyže a snowboardy, Městská bromadná doprava, Praktický lékař, Jazyková škola, Realitní kancelář, Kočárky*. Poslední filmová sekvence *Dezinfekce* zcela vybočuje z paradigmatu témat, která lze označit jako každodenní, viz dále.

Výkladovým a popisným jazykem doprovodné učebnice o 96 stranách je převážně angličtina: Úvodní slovo je pouze v angličtině, nadpisy jednotlivých kapitol a názvy textů jsou v češtině a v angličtině. Doplnující informace (*Užitečné informace a kontakty*) jsou též uvedeny v češtině a v angličtině. V hlavní části učebnice najdeme dvanáct didakticky zpracovaných textů, jejichž názvy s filmovými sekvencemi korelují. Texty tvoří doslovné přepisy výše uvedených filmových sekvencí. Autorka zde volí layout polychromní tabulky, do které kromě textů samotných zasazuje další komponenty. V detailu je učebnice koncipována takto:

1. *Úvod*: Zde autorka osvětluje koncepci a strukturu celého multimediálního balíčku. Jako cílovou skupinu udává "all learners of Czech". Označení stupňů SERR (Společný evropský referenční rámec: učení, vyučování, hodnocení) v úvodu ani v dalších částech učebnice nenajdeme. Autorka v úvodu podtrhuje nejen jazykovou intenci učebního balíčku, nýbrž i její interkulturní komponenty, jako např. "Christmas Eve with a typical Czech family" (Vztahuje se na filmovou sekvenci a text *Lyže a snowboardy*).

2. *Jak se orientovat v textu*: Zde autorka demonstruje tabulky (viz níže), z kterých se stěžejní část učebnice skládá: V první kolonce nacházíme jméno protagonisty, jenž právě mluví, v druhé kolonce najdeme údaj o stopáži dané části dialogu na DVD. V třetí kolonce je otištěn ústní výraz protagonisty a jeho fonetická

transkripce, ve čtvrté kolonce pak doslovný překlad do angličtiny, v páté, poslední kolonce, jsou uvedeny výrazy dané části dialogu v podobě slovníkových lemmat. Pro lepší názornost příklad uvedený autorkou v učebnici na straně 14:

Božena	1 01:10	Já se jenom bojím, ...
		I am just afraid ... já•jenom•bát se•...
		[ja: sɛ jɛnom boji:m ...]

3. *Průvodce českou výslovností*: Zde student naleznou základní rozdělení českých hlásek, jejich fonetickou transkripci, případně i ekvivalenci v angličtině. Dále zde autorka v krátkosti vysvětluje znělostní korelaci v češtině.

4. *Hlavní protagonisté*: Popisy sedmi hlavních postav v češtině a v angličtině.

5. *Texty*: Tato část zahrnuje obsah učebnice s udáním názvů jednotlivých textů, s paginací a počtem osob, které v jednotlivých filmových sekvencích/textech vystupují. Dále následuje přepis dvanácti výše uvedených filmových sekvencí s didaktickými doplňky dle tabelárního schématu pod bodem 2. *Jak se orientovat v textu*. Tato stěžejní část učebnice se rozkládá na stranách 24-78.

7. *Užitečné informace a kontakty*: V této části učebnice student naleznou kratší texty, jež obsahují komplementární informace k jednotlivým filmovým sekvencím. Student se zde například dozvídá, jak v České republice fungují internetové kavárny, naleznou zde stručný plán tras pražského metra, seznámí se ve vsí stručnosti s českým zdravotním systémem atd. Kromě všeobecných informací zde autorka uvádí i konkrétní webové stránky s kontakty na jednotlivé ve filmových sekvencích tematizované instituce.

8. *Mapy*: Na samém konci učebnice student naleznou mapu Prahy, mapu České republiky a mapu Evropy.

Balíček vydavatelství Linguafilm je již prima vista správným krokem správným směrem. S vytýčením cílové skupiny "all learners of Czech" však souhlasit nemohu. Zde vyvstává otázka, zdali taková univerzální cílová skupina, která by zahrnovala začátečníky i pokročilé, děti, studenty a třeba i důchodce, vůbec existuje?

Metodu použití balíčku studentem samoukem zde ponechám stranou, zajisté však lze tento materiál vhodně zapojit do výuky češtiny jako cizího jazyka pro mladistvé a dospělé, tedy na středních, vysokých a jazykových školách v České republice i v zahraničí. Jazyková úroveň a volba domén a témat zajisté nejlépe osloví studenta na úrovni A2 až B1. Student již dobře ovládá výslovnost a

základní gramatické struktury češtiny, má ale již i dostatečnou slovní zásobu a základní interkulturní kompetence. Kapitola "Průvodce českou výslovností" je tímto redundantní. Díky audiovizuálnímu zaměření balíčku v kombinaci s přepisem jednotlivých filmových sekvencí lze materiál bezesporu vhodně použít k procvičování poslechu s porozuměním, čtení s porozuměním, ale i ústního výrazu.

Délka jednotlivých filmových sekvencí je optimální, výběr témat je optimální jen zčásti. Zjistěte jsou domény jako internetová kavárna, hotel, městská hromadná doprava, praktický lékař, jazyková škola či realitní kancelář naprosto vhodným učebním materiálem. Také filmová sekvence "Lyže a snowboardy" je obsahově přínosná. Z velké části tematizuje totiž atmosféru a zvyky v české rodině o Vánocích. Název "Lyže a snowboardy" je však podle mého názoru mystifikující. Proč nezůstat pouze u tématu českých Vánoc a neposkytnout studentům více informací o českých vánočních zvycích? A to i na úkor zkrácení nebo úplného vynechání závěrečné scénky v obchodě s lyžemi a snowboardy? Do jaké míry by se DVD a učebnice mohly obejít bez filmových sekvencí a textů *Bowling a šípky*, *Čistírna*, *Motorčky* či *Kočárky* musí samozřejmě posoudit studenti sami. Každé z těchto témat snad osloví určitou cílovou skupinu, např. motocyklisty či nastávající maminky. Nebylo by však vhodné nahradit je tématy oslovujícími širší spektrum studentů? Témata jako objednání jídla a placení v restauraci, small talk v české hospodě, chata či chalupa jako důležitý faktor v oblasti českých realit či procházka Prahou s průvodcem by snad koncepčně vhodněji zapadala do jazykového a interkulturního profilu balíčku. Závěrečnou filmovou sekvencí "Dezinfekce" by autorka v příštím vydání jistě měla vynechat úplně. Ač je zde toto téma zpracováno s notnou dávkou humoru, přesto již samotný pojem *dezinfekce* (*Pest control*) může v zahraničních studentech vyvolat silně negativní asociaci.

Alternativní české a anglické podtitulky, které doprovázejí všech 12 filmových sekvencí, především však detailní přepis mluveného slova v doprovodné učebnici, jsou nezbytnou didaktickou součástí celého balíčku a pro nácvik poslechu s porozuměním v plné míře použitelné. Přípravné přečtení textů s porozu-

měním, tedy s výkladem a fixací nových slovíček, frází a jazykových struktur, usnadní studentům následné porozumění mluvenému slovu ve filmových sekvencích a zvýší pracovní motivaci. Přivítala bych však, kdyby se autorka v příštím vydání balíčku rozhodla pro přepis filmových sekvencí formou souvislého textu. Atomizace textů v tabulkách narušuje jejich kontinuitu a přehlednost, navíc působí nepřirozeně. Fonetická transkripce a doslovný anglický překlad textů jsou podle mého názoru redundantní. Práce s psanými texty by měla posílit jazykovou kompetenci čtení s porozuměním, při které jsou doslovné překlady kontraproduktivní. Ideálním způsobem by však balíček doplnil rejstřík všech použitých slovíček a frází na konci čítanky.

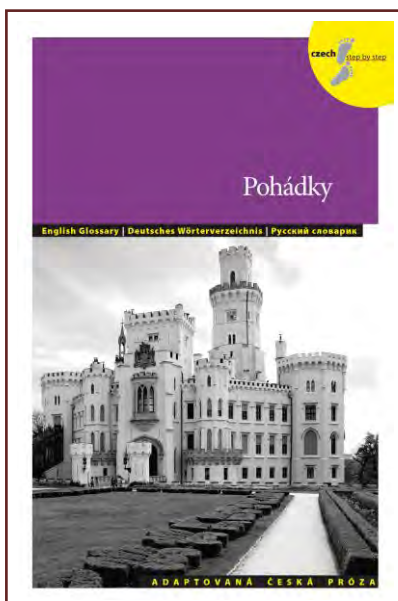
Na závěr je nutno podtrhnout, že kvalita filmů a dialogů je více než uspokojivá. Výběr protagonistů je zdařilý, jejich ústní výraz je srozumitelný a působí přirozeně. Dialogy jsou vedeny ve spisovné češtině, což v současné výuce češtiny jako cizího jazyka bohužel samozřejmě není. Autorka do svého scénáře zahrnuje i mnohé humorné komponenty, což jistě posiluje motivaci studentů a vede k lepší zapamatovatelnosti dialogů.

Propojení audiovizuálního a textového materiálu je bezesporu důležitou komponentou moderní výuky češtiny jako cizího jazyka. I přes menší nedostatky ve výběru témat a domén by multimediální balíček autorky Moniky Čekalové a nakladatelství Linguafilm ve výuce češtiny jako cizího jazyka na úrovni A2 až B1, obzvláště pak při nácviku poslechu s porozuměním, vskutku chybět neměl.

Lenka Nerlich

Dr. Lenka Nerlich (lenka.nerlich@sprachlit.uni-regensburg.de) působí jako lektorka češtiny na Univerzitě Regensburg, Institut für Slavistik. Kromě výuky jazykových kurzů se zabývá výukou českých realit a didaktikou češtiny. Dále se zaměřuje na koncepci výuky a certifikace v rámci certifikačního systému pro vysoké školy UNICert® a na výzkum jazykových variant v češtině.

Lída Holá: *Pohádky*. (edice *Adaptovaná česká próza*) Praha: Akropolis, 2013, 124 stran + CD. Když učíme jazyk, brzy zjistíme, že i když máme k dispozici sebelepší učebnici, potřebujeme kromě ní už i pro mírné začátečníky mnohem více textů, na kterých

můžeme procvičovat různé dovednosti. Z pochopitelných důvodů se k tomu účelu nehodí na nižších úrovních autentické texty, protože je musíme pracně přizpůsobovat možnostem posluchačů. I vyhledávání už adaptovaných textů v různých zdrojích je náročné a ne vždy úspěšné. Proto učitelé češtiny jako cizího jazyka uvítali sérii adaptované prózy, kterou vydává nakladatelství Akropolis.

Velmi zdařilý a zajímavý je díl vydaný v roce 2013. Knížka, formálně (od grafické podoby po uspořádání textů, aktivit, slovníčků) odpovídající ostatním svazkům celé řady, obsahuje 12 pohádek české i zahraniční provenience, adaptovaných pro výuku na stupni A2. Doprovází ji nahrávky všech v knize obsažených textů na CD. Najdeme zde tyto pohádky: *Červená Karkulka*, *Popelka*, *Šípková Růženka*, *O perníkové chaloupce*, *O velkém řepě*, *Dvanáct měsíčků*, *Princ Bajaja*, *Hloupý Honza*, *Sněhurka a sedm trpaslíků*, *Hrnečku vař!*, *O koboučkově a slepičce*, *Tři prasátka*. Pro většinu posluchačů z evropského prostoru jsou to motivy známé z jejich zemí, což je velkou výhodou, protože to ještě dodatečně usnadňuje pochopení textů.

Ke každé pohádce jsou, jak již bylo naznačeno, k dispozici různá cvičení. Tyto bloky se nacházejí za textem pohádky a jsou uvozeny přípravnými aktivitami s iniciační funkcí, které lze provádět ještě před čtením nebo poslechem a které navodí téma či slovní zásobu obsaženou v textu. Například u pohádky *O perníkové chaloupce* mají studenti odpovědět na otázku, jestli rádi jedí sladkosti a která sladká jídla znají. U pohádky *O Šípkové Růžence* se bavíme o rostlinách nebo o práci na zahradě. Před prací s pohádkou *Hrnečku vař!* mluvíme o různých jídlech, o nádobí a o vaření.

Další cvičení seznamuje studenty se slovy, která slyší nebo čtou v textu. Musí přiřadit jednotlivá slova k nakresleným obrázkům. Mezi slovy jsou taková, se kterými se už možná posluchači setkali v učebnicových textech nebo v běžném životě, např. *zrcadlo*, *jablko*, *les*, *balkon*, ale také výrazy, které texty z učebnic spíše neuvedou, např. *rytíř*, *myslivec*, *víla*. Přitom víme, že se takové výrazy vyskytují nejenom v pohádkách, ale také v mnoha frazeologizmech, nebo že jsou používány v přeneseném významu, a že se tedy jedná o slovní zádobu, kterou dospělý, vzdělaný člověk bude potřebovat. Následující cvičení navazuje na předešlé a procvičování slovní zásoby pokračuje. Musíme v nich např. spojit popis se správným slovem, dát krátké vysvětlení uvedených

výrazů, vysvětlit rozdíl mezi deminutivy a slovy, od kterých jsou odvozeny, najít výrazy o opačném významu.

Po procvičení slovní zásoby nastupují klasická cvičení používaná při nácviku poslechu, pestrá a různá podle stupně komplikovanosti textu: verifikace pravda / lež, výběr správné odpovědi z několika možností, otevřené otázky, na které lze odpověď najít v textech, přiřazení výpovědí osobám z pohádky.

Dále máme k dispozici cvičení umožňující procvičit gramatiku. Používají se věty obsažené v textu nebo jejich variace. Tímto způsobem si můžou studenti připomenout použití předložek (např. na str. 61 u pohádky *Sněhurka a sedm trpaslíků* se procvičují rozdíly mezi předložkami vyjadřujícími lokalizaci: *do chaloupky*, *ke chaloupce*, *v chaloupce*), formy minulého času (str. 65 u pohádky *O hloupém Honzovi* formy nepravidelných sloves: *jedl*, *snědl*, *přišel*, *sáhl*, str. 69, pohádka *Šípková Růženka*, tvoření forem préterita z infinitivu: *píchnout se*, *řít*, *umřít*), imperfektivní a perfektivní slovesa (str. 48, pohádka *Červená Karkulka*: *brát* – *vzít*, *zrašovat* – *zrašit* aj.), formy zájmen (str. 37, *O velkém řepě*, formy akusativu zájmen *on*, *ona*, *ono*) a další gramatické jevy.

Další cvičení se vrací přímo k textu a učí reprodukovat slyšený text. Na základě předem daných bodů mají studenti pohádku převyprávět vlastními slovy. Tyto „záchytné“ body jsou důležité, protože zabraňují přílišnému zkrácení textů, upozorňují na zásadní okamžiky v pohádce a mnohdy také obsahují obtížnější fráze.

Poslední typ cvičení vyžaduje už jistou představivost a tvořivost. Posluchači tvoří příběhy nebo dialogy jenom volně související s obsahem textů. Např. u pohádky *O velkém řepě* si máme představit, co babička s řepou udělala, a vytvořit dialog babičky a dědečka, kteří se o rok později hádají, jestli mají zase řepu zasadit. U *Šípkové Růžence* máme vymyslet, co řekla Růženka princovi, který ji probudil. U některých pohádek máme za úkol vyprávět jejich jinou verzi nebo pohádku, ve které se vyskytují podobné postavy (např. drak) nebo rekvizity.

Součástí knížky je také slovníček obsahující překlad použitých slov do angličtiny, němčiny a ruštiny. Na konci se nachází klíč ke cvičením.

Jak můžeme s touto knížkou pracovat? To samozřejmě záleží na úrovni studentů a jejich potřebách. Můžeme pohádky využít i k výuce české výslovnosti. Už první text, *O velkém řepě*, nám skýtá možnost naučit studenty zejména správně vyslovovat české „ř“. Texty jsou nahrány pomalým tempem, proto se k tomuto účelu

hodí; věty jsou krátké, takže posluchači dobře můžou opakovat jednotlivé fráze. Na základě daných textů lze podle potřeby tvořit další vlastní cvičení (např. trpaslíků bylo sedm a všechno měli po sedmi: je to vynikající způsob, jak nacvičit genitiv plurálu). Tato učební pomůcka, obsahující jak dobře zpracované texty, tak mnoho výborných nápadů pro práci s nimi, je velmi užitečným východiskem pro koncipování zajímavých a přínosných vyučovacích jednotek.

Teresa Piotrowska-Malek

Mgr. Teresa Piotrowska-Malek působí jako lektorka českého jazyka na Varšavské univerzitě. Kromě toho vyučuje v pravidelných kurzech pořádaných Českým centrem ve Varšavě.

📰 News from the Profession 📰

Co je nového v ČNK

Václav Cvrček

Ústav Českého národního korpusu

Na začátku roku 2014 došlo k plánovanému oddělení stránek Ústavu Českého národního korpusu FF UK (adresa <http://ucnk.ff.cuni.cz>) a stránek projektu ČNK (adresa <http://www.korpus.cz>). Hlavním smyslem této změny bylo především vytvořit zcela nový portál pro práci s korpusy projektu ČNK, který by integroval informace a nástroje, které uživatel k práci potřebuje, a to zcela v novém grafickém i funkčním hávu.

Portál www.korpus.cz, který by měl integrovat všechny dosavadní nástroje a informace na jedno místo, je vyveden v nové grafické podobě, které se postupně přizpůsobují všechny jeho části. Pro lepší představu k čemu může nový portál uživatelům být, můžeme uvést několik hlavních inovací.

Hlavní součástí portálu je korpusový vyhledávač **KonText**, který vznikl na základě dříve používaného programu NoSketch Engine. Vedle razantní proměny uživatelského prostředí nabízí řadu inovací, o kterých jsme informovali už dříve (podpora paralelních korpusů, interaktivní tvorba morfologických tagů, podpora zvukových nahrávek, snazší specifikace subkorpusů, jednotný způsob ukládání výsledků apod.). Aplikace KonText by postupně měla nahradit starší nástroje pro práci s korpusy ČNK – Bonito, Park (plánované ukončení podpory obou aplikací je v průběhu let 2014 a

2015), NoSketch Engine – a do budoucna se počítá s jejím dalším rozvojem.

Vedle rozhraní KonText portál www.korpus.cz integruje i další nástroje, které jsou v rámci projektu ČNK už delší dobu k dispozici:

- SyD – nástroj na synchronní i diachronní výzkum variant (v současné době se připravuje jeho aktualizace)
- Morfio – nástroj pro slovtvornou analýzu a analýzu morfologické produktivity
- KWords – nástroj pro analýzu diskurzu pomocí klíčových slov
- Park – nástroj pro práci s paralelními korpusy

Všechny tyto aplikace jsou dnes propojeny jednotným autentizačním systémem, který umožňuje jedno přihlášení pro všechny aplikace. Zároveň v této souvislosti postupně vzniká prostředí pro uživatele, které bude v budoucnu využito pro ukládání všech individuálních nastavení, zajímavých dotazů, výsledků atp.

Další významnou novinkou portálu je zveřejnění **Báze znalostí z korpusové lingvistiky** ve formě wikipedie. Součástí této Wiki jsou jednak informace o jednotlivých korpusech ČNK, dále pak návody a manuály pro práci s korpusovými rozhraními (v současnosti pouze pro KonText) a slovník základních pojmů korpusové lingvistiky. Forma wikipedie umožňuje nejen snadnou editaci a aktualizaci nabízených informací, ale také přehledné a jednoduché uživatelské rozhraní, v kterém se intuitivně hledá jakákoli požadovaná informace. Je třeba uživatele upozornit, že tento zdroj informací, který je přímo přístupný na adrese <http://wiki.korpus.cz>, není možné považovat za úplný a dokončený. Tvůrci korpusové wikipedie naopak předpokládají, že v průběhu času budou informace zde uvedené neustále aktualizovány a doplňovány.

Kompletní revize se dočkal i veřejný přístup ke korpusům pro neregistrované uživatele. Nově mohou tito – především náhodní – návštěvníci stránek www.korpus.cz hledat prostřednictvím textového pole umístěného ve středu stránek. Dotaz bude vyhodnocen v nástroji KonText, jehož funkcionality je ovšem pro neregistrovaného uživatele zúžena na minimum.

Popsané vlastnosti a funkce portálu www.korpus.cz, který má ambice stát se centrálním místem pro práci s korpusovými daty v ČR, jsou ovšem pouze iniciálním stádiem celého projektu. Do budoucna se počítá s několika rozšířeními. Mezi ty hlavní patří zřízení

uživatelské poradny, které by mělo ve formě internetového diskusního fora být platformou pro získání odborné pomoci při práci s korpusem; místem, kde bude možné ohlašovat chyby a požadovat nové funkce. Projekt ČNK by právě prostřednictvím této služby, jejíž spuštění je plánováno na květen roku 2014, rád víc komunikoval s uživateli a vycházel vstříc jejich potřebám.

*"Twenty years of mapping Czech",
September 17-19*

Ústav Českého národního korpusu Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze Vás zve na IV. konferenci korpusové lingvistiky, kterou pořádá u příležitosti 20. výročí založení Českého národního korpusu. Konference má podtitul "20 let mapování češtiny" a bude platformou pro prezentaci korpusového výzkumu češtiny z pohledu diachronního i synchronního. Vítejte i příspěvky vycházející z výzkumu korpusů z oblasti mluveného jazyka a z pohledu kontrastivního.

<http://ucnk.ff.cuni.cz/kl2014/>

Mezinárodní konference ÚJOP

Univerzita Karlova v Praze

Ústav jazykové a odborné přípravy
Výzkumné a testovací centrum

pořádá 17. a 18. června 2014 tradiční mezinárodní konferenci v Poděbradech.

Téma konference: **Práce s chybou ve výuce cizích jazyků (včetně češtiny pro cizince)**

<http://www.auccj.cz/haronogramrokuj/>

Olomouc Linguistics

Colloquium, June 4-7, 2014

<http://olinco.upol.cz/>

The Olomouc Linguistics Colloquium (Olinco) is a general linguistics conference held at least biannually at [Palacký University, Olomouc](#), Czech Republic. It covers synchronic or diachronic aspects of grammar, phonology, or semantics. Papers can treat language description, language acquisition, performance, translation, or language deficits.

The International Association of Teachers of Czech currently has members from various corners of the world, including Canada, the Czech Republic, Germany, Korea, Norway, the United Kingdom, and the United States. Our organization is affiliated with the American Association for the Advancement of Slavic Studies (AAASS), the American Association of Teachers of Slavic and East European Languages (AATSEEL), and the National Council of Less Commonly Taught Languages (NCOLCTL).

You can download an application for membership. Annual dues are \$8 for students and \$20 for non-students. (wredhor.pair.com/signatur/iatc/pdf/iatcappl.pdf)

From within North America, please send the membership dues (checks made out to Brown University) to:

IATC c/o Masako Fidler
20 Manning Walk, Box E
Slavic Languages, Brown University
Providence, RI 02912

Members in the Czech Republic can deposit their membership dues in the following bank account: CSOB 243723262/0300 (If there are questions, please contact Eva Eckert (eeck233@gmail.com)) Please also send a copy/scan of the receipt to Masako Fidler by regular mail (address above), fax (+1 401 863 7330), or by email (masako_fidler@brown.edu).

IATC
Membership Application Form

NAME: _____

Institutional Affiliation: _____

Address:

_____

Telephone (optional): home: _____ work: _____

Fax (optional): _____

Email address: _____

The Czech Language News (CzLN) is a digital newsletter published by the International Association of Teachers of Czech. The editorial office is currently at the Department of Slavic Languages, Brown University. CzLN serves the diverse Czech language community by providing a forum for an open exchange of information on research and teaching. CzLN's mission is to contribute to the promotion of interdisciplinary and international cooperation, as well as the integration of theoretical and applied aspects of language study. Feature articles are peer-reviewed. The editorial board welcome ideas and submissions for inclusion in the next issue.

Editors-in-Chief: Lida Cope (East Carolina University, USA), Masako Fidler (Brown University, USA), Susan Kresin (University of California, Los Angeles, USA)

Technical Editor: Ellen Langer (University of California, Berkeley, USA)

Editorial Board: Neil Bermel (Sheffield University, UK), David Cooper (University of Illinois, Urbana-Champaign, USA), Craig Cravens (Indiana University, USA), David Danaher (University of Wisconsin-Madison, USA), Christopher Harwood (Columbia University, USA), Laura Janda (University of Tromsø, Norway), Kateřina Šichová (University of Regensburg, Germany), Jindřich Toman (University of Michigan, USA).